
FOLKETINGET

Europaudvalget og Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalget

EU-konsulenten

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer

Dato: 8. februar 2015

Kommissionen foreslår rimelige bankgebyrer og nemmere adgang til oprettelse af bankkonti

Sammenfatning

Europa-Kommissionen fremsatte den 8. maj et forslag til EU-lovgivning, som skal gøre det billigere og lettere for EU-borgerne at oprette en almindelig bankkonto, ligesom det skal være lettere at sammenligne bankernes gebyrer. Forslaget skal også gøre det nemmere at oprette betalingskonto i et andet EU-land.

Forslaget er et af nøgleinitiativerne i Kommissionens Akt for Det indre marked II fra oktober 2012. Fristen for Folketingets behandling af forslaget i relation til nærhedsprincippet udløber den 17. juli 2013.

Kommissionen fremsatte den 8. maj 2013 et forslag til et direktiv, der skal fremme konkurrencen og gøre det lettere at sammenligne bankernes gebyrer¹. Det skal også være lettere for forbrugerne at oprette en bankkonto i et andet EU-land.

Forslaget rammer ned i den aktuelle debat herhjemme, hvor det i starten af året kom frem, at en række banker i Danmark var begyndt på at opkræve gebyrer hos bankkunder for at have en almindelig lønkonto.

¹ KOM (2013) 266.

Baggrunden for forslaget

Kommissionen begrundet forslaget med, at en bankkonto efterhånden er blevet en forudsætning for at kunne deltage fuldt ud i et moderne samfunds økonomiske og sociale liv, hvor brugen af kontanter er kraftigt nedadgående. Samtidig viser nyere undersøgelser, at ca. 58 mio. forbrugere i EU på over 15 år ikke har nogen betalingskonto.

Undersøgelser viser desuden, at forbrugerne stadig har svært ved at sammenligne tilbud og priser for betalingskonti fra forskellige banker, og at dette afholder dem fra at skifte bank. Selv når det er muligt at sammenligne bankernes priser, er processen med at flytte en eksisterende betalingskonto til en anden bank kompleks. Der er desuden mange eksempler på, at forbrugere ikke kan åbne en betalingskonto i et EU-land, hvor de ikke har bopæl.

Meget store forskelle EU-landene imellem

Kommissionen henviser bl.a. til en undersøgelse, som Verdensbanken gennemførte i 2012, og som viser, hvor nemt/svært det er i EU-landene at oprette en bankkonto samt muligheden for at flytte sin konto til en anden bank.

Hvad angår muligheden for at få **adgang til en betalingskonto** er der meget store udsving. I den ene ende af skalaen, i Rumænien, har 55 % af forbrugere ikke en bankkonto, mens tallet i den anden ende af skalaen, i **Danmark og Finland**, er på under 1 %. Spørger man personer uden en bankkonto, hvad årsagen er, angiver langt de fleste, at de ikke har brug for en. Men hvor der i visse lande (fx i Belgien) er flere af de adspurgte, der har fået nej til en bankkonto, er der ifølge undersøgelsen ingen af de adspurgte i Danmark, der har mødt hindringer fra bankens side.

Hvad angår **kontogebyrer** henviser Kommissionen til en undersøgelse fra 2009, som også viser store udsving mellem landene. Undersøgelsen viste, at de årlige gebyrer pr land varierer mellem 41 Euro (ca. 300 DKK) og 243,50 Euro (ca. 1.800 DKK). For Danmark viste undersøgelsen, at gebyrerne ligger lige over 50 Euro om året (ca. 375 DKK). Da undersøgelsen vedr. bankgebyrer er fra 2009, må den dog antages at afspejle forholdene fra før den økonomiske og finansielle krise for alvor satte ind.

Hvad vil Kommissionens opnå med forslaget?

En forbedring af gebyrernes gennemsigtighed og sammenlignelighed og en nemmere proces for kontoskift vil ifølge Kommissionen give forbrugerne bedre tilbud og lavere omkostninger. Samtidig vil finanssektoren nyde godt af den øgede mobilitet blandt forbrugerne og de færre hindringer for markedsadgang, også på tværs af grænserne. Endelig vil Kommissionen sikre alle EU-borgere ret til adgang til en almindelig betalingskonto, således at så mange forbrugere som muligt kan drage fordel af forbedringerne.

Der er tidligere gjort forsøg på at tage hånd om disse spørgsmål. Kommissionen har bl.a. tilskyndet sektoren til selvregulering og vedtog i juli 2011 en henstilling om adgang til en almindelig bankkonto². Disse tiltag har dog ikke givet det ønskede resultat. 11 EU-lande har til dato ikke sikret forbrugernes ret til at åbne en bankkonto.

Derfor er der ifølge Kommissionen behov for mere omfattende og juridisk bindende foranstaltninger om almindelige bankkonti for at sikre, at det indre marked fungerer for alle borgere.

Hvad går forslaget ud på?

Direktivforslaget forfølger tre formål:

- at gøre det nemmere for forbrugerne at sammenligne de gebyrer, som banker i EU tager for at tilbyde en bankkonto
- at fastsætte en enkel og hurtig procedure for forbrugere, som ønsker at skifte bankkonto, enten hos den samme bank eller til en anden bank eller pengeinstitut.
- at gøre det muligt for alle forbrugere i EU, uanset bopælsland eller økonomisk situation, at oprette en almindelig bankkonto, som kan bruges til de mest almindelige transaktioner.

² Kommissionens henstilling 2011/442/EU <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:190:0087:0091:DA:PDF>

Gennemsigtighed af gebyrer for betalingskonti

Forslaget skal navnlig gøre det muligt for forbrugerne at sammenligne gebyrer på de forskellige ydelser i banker og pengeinstitutter. I den forbindelse lægger forslaget op til, at banker og pengeinstitutter skal udlevere en række dokumenter til forbrugerne. Det gælder:

- et dokument med oplysning om gebyrer med en liste over de mest almindelige tjenester, og de gebyrer, der opkræves for hver af disse
- en opgørelse over de gebyrer, betalingstjenesteudbyderen har opkrævet i de foregående tolv måneder for tjenester ydet i forbindelse med betalingskontoen
- efter anmodning, et glossar over udtryk, der anvendes i forbindelse med betalingskonti.

Dokumenterne skal udarbejdes efter en standardiseret terminologi og et standardiseret layout for at lette sammenligningen af forskellige bankers tilbud.

Endelig skal hvert EU-land have mindst én uafhængig hjemmeside over banker og pengeinstitutter (sammenligningswebsted) med oplysninger om de gebyrer, der opkræves af bankerne og pengeinstitutterne. Hermed vil forbrugerne nemt kunne sammenligne priser og vilkår for de betalingskonti, der findes på markedet.

Basale bankydelse skal være gratis eller tilbydes mod et "rimeligt gebyr"

Forslaget fastsætter ikke noget loft over bankgebyrer. Til gengæld fremgår det af forslaget, at EU-landene skal sikre, at banker tilbyder en række basale ydelser (fx muligheden for at oprette konto, indsætte og hæve penge, betale regninger mv.) enten vederlagsfrit eller mod et "rimeligt gebyr".

Det er op til EU-landene selv at fastsætte, hvad et "rimeligt gebyr" er ud fra et eller flere af følgende kriterier:

- nationale indkomstniveauer
- de gennemsnitlige kontogebyrer i landet
- bankens reelle omkostninger ved at tilbyde en konto
- nationale forbrugerpriser.

Det følger også af forslaget, at gebyrer for forbrugerens manglende overholdelse af aftalevilkårene også skal være rimelige.

Det skal være nemmere at skifte bank eller konto

Det skal også være lettere for forbrugeren at skifte bank eller at skifte konto inden for samme bank. Når en forbruger anmoder om at få overført alle eller dele af sine løbende betalingsordrer (f.eks. kreditoverførsler eller direkte debiteringer) fra sin konto til en anden konto, skal banken tage sig af samtlige etaper i forbindelse med flytningen. Forbrugerne kan også anmode om at få overført den resterende saldo fra den gamle konto og om at få denne lukket.

Banker og pengeinstitutter skal gennemføre denne procedure inden for 15 dage (30 dage, hvis flytningen sker mellem udbydere, som er etableret i forskellige EU-lande), og denne tjeneste skal være gratis.

Endelig skal banken give forbrugerne fyldestgørende oplysninger om deres ret til at skifte konto og proceduren herfor.

Mulighed for at oprette og anvende betalingskonti

Forslaget giver også forbrugerne i EU mulighed for at åbne en konto hos en hvilken som helst bank eller udbyder i EU. Det gælder også, selv om de ikke er bosiddende i det land, hvor udbyderen er etableret.

Herudover vil forbrugerne få ret til at oprette en betalingskonto med basale funktioner, uanset hvor i EU de har deres bopæl, og uanset deres personlige økonomiske situation. EU-landene skal sikre, at mindst én udbyder tilbyder en betalingskonto med basale funktioner på deres område, og bør oplyse den almene befolkning om, at der findes sådanne betalingskonti.

Endelig kan banker og pengeinstitutter ikke nægte at oprette en konto på grund af en persons økonomiske situation.

Overholder forslaget nærhedsprincippet?

Kommissionen mener, at forslaget overholder nærhedsprincippet. Kommissionen begrundet det bl.a. med, at de forskellige eller manglende regler i EU-landene forhindrer adgangen til markedet på tværs af grænserne. De mange regler gør, at banker, der vil udøve virksomhed på tværs af grænserne, ikke kun skal opfylde forskellige krav i EU-landene, men også er forhindret i at udnytte stordriftsfordele i forbindelse med udviklingen af procedurer. Lav kundemobilitet i almindelighed og ineffektive flytningsordninger i særdeleshed

skaber hindringer for nye markedsdeltageres hvervning af kunder. Det fører til ukonkurrencedygtige markeder og ulige forbrugerbeskyttelsesniveauer i EU.

Indførelse af fælles EU-regler for detailbanksektorens virkemåde vil derimod give forbrugerne de oplysninger, der er nødvendige, for at de kan træffe et informeret valg. Det vil medvirke til at skærpe konkurrencen og effektivisere ressourcfordelingen i EU's marked for finansielle detailtjenesteydelser til gavn for virksomheder og forbrugere.

Fælles spilleregler på EU-plan vil desuden give forbrugerne mulighed for at handle over internettet og deltage i det digitale marked og dermed drage fordel af mere attraktive produkter og tjenesteydelser i andre EU-lande. Hvad angår bankgebyrers gennemsigtighed og flytning af konti har selvreguleringsinitiativer vist sig at være utilfredsstillende og ineffektive. Endelig, og navnlig med hensyn til betalingskonti med basale funktioner, har gennemførelsen af henstillingen fra 2011 ifølge Kommissionen været utilstrækkelig. Reglerne for adgang til at oprette og anvende en basal betalingskonto er derfor fortsat meget forskellige og usammenhængende i EU, hvilket sandsynligvis ikke vil ændre sig i den nærmeste fremtid, især i betragtning af den verdensomspændende finansielle uro og nedskæringerne på de nationale markeder.

Kommissionen finder på denne baggrund, at direktivets mål ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af EU-landene selv og derfor bedre kan gennemføres på EU-plan.

Folketingets indledende behandling af forslaget

De nationale parlamenter i EU har mulighed for at sende en begrundet udtalelse til Kommissionen, hvis de mener, at forslaget strider mod nærhedsprincippet, dvs. hvis de mener, at EU-landene i tilstrækkelig grad gennem national lovgivning vil kunne realisere forslagets formål om at gøre det nemmere at sammenligne gebyrer og skifte bankkonto. Den begrundede udtalelse skal fremsættes inden 8 uger fra forslaget er fremsat på alle sprog. Den danske udgave forelå den 22. maj og 8-ugers fristen udløber **den 17. juli 2013**.

Folketingets Europaudvalget besluttede den 1. februar 2013, at forslaget skulle gøres til genstand for et nærhedstjek i Folketinget³.

Ud over Folketinget er en række andre nationale parlamenter (det belgiske senat, det finske parlament, den svenske Riksdag, det rumænske deputeret-

³ <http://www.euo.dk/upload/application/pdf/c366de7d/12E16.pdf>

kammer samt det tyske Forbundsråd) begyndt at behandle forslaget. Det er dog uvist om disse parlamenter især vil se på, om forslaget lever op til nærhedsprincippet eller om de hellere vil koncentrere sig om forslagets indhold.

Folketinget har nemlig også mulighed for over for Kommissionen – såvel inden for som efter 8-ugers fristen for nærhedstjekket⁴ – at afgive bemærkninger til forslagets indhold. Det skal blot fremgå klart af Folketingets udtalelse, at bemærkningerne knytter sig til forslagets indhold og ikke til overholdelsen af nærhedsprincippet.

Med venlig hilsen

Thomas Fich
(3611)

⁴ Jf. artikel 6 i protokollen om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet